

16. Odpoveď ministra kultúry Slovenskej republiky M. Maďariča na interpeláciu poslankyne  
Národnej rady Slovenskej republiky Z. Kramplovej vo veci umiestnenia sochy leva

Minister kultúry  
Slovenskej republiky

Marek MAĎARIČ

|                                                       |                |
|-------------------------------------------------------|----------------|
| SEKRETARIÁT PRE<br>NÁRODNEJ RADY SLOVENSKEJ REPUBLIKY |                |
| Došlo:                                                | 14 - 01 - 2009 |
| Číslo:                                                | 24/09          |
| Predchádzajúce číslo:                                 | Príloha:       |

Bratislava 7. januára 2009  
Číslo: MK 4338/2008-10/29

Vážená pani Kramplová,

na základe Vašej interpelácie vo veci umiestnenia sochy leva v areáli Slovenského národného divadla si Vám dovoľujem odpovedať na Vaše otázky:

1. Ako je možné, že pred budovou Slovenského národného divadla bude inštalovaná socha leva dehonestujúca osobnosť M. R. Štefánika ako aj slovenskú štátnosť?
2. Aký odkaz poniesie tento „pamätník“ súčasnej i budúcej generácii Slovákov žijúcich doma i v zahraničí?
3. Prečo pred Slovenským národným divadlom nebude inštalovaná socha významnej umeleckej osobnosti slovenskej kultúrnej obce?

Odpovede:

1. Myšlienku znovu postaviť pamätník M. R. Štefánika v leteckej uniforme presne podľa pôvodného návrhu sochára B. Kafku z roku 1938 iniciovala Nadácia M. R. Štefánika v roku 1992. Už od roku 1993 hľadali predstavitelia nadácie vhodné miesto na postavenie pamätníka v Bratislave. Do úvahy pripadlo niekoľko lokalít – pred prezidentským palácom na Hurbanovom námestí, na Námestí slobody pred úradom vlády Slovenskej republiky. V roku 1994 Ing. arch. M. Kusý navrhoval umiestniť sochu M. R. Štefánika na námestie, ktoré sa tvorilo pred novým SND. Nadácia Milana Rastislava Štefánika po niekoľkoročnom úsilí získala na realizáciu svojej myšlienky podporu hlavného mesta Bratislavy, ktoré bolo v tom čase majiteľom pozemkov. V decembri 2003 prijali poslanci mestského zastupiteľstva hlavného mesta Bratislavy zásadné uznesenie (252/2003) znovu postaviť pamätník M. R. Štefánika na nábreží Dunaja pred novým SND. V máji 2004 bol za prítomnosti prezidenta Rudolfa Schustera, mnohých zahraničných diplomatov a predstaviteľov spoločenských organizácií položený základný kameň pre pamätník.

Nadácia M. R. Štefánika však už od začiatku svojich snáh presadzovala myšlienku, aby mal pamätník takú podobu, akú mu dal v roku 1937 autor B. Kafka. K ústrednému motívu Štefánikovej sochy pridal Kafka leva ako symbol odvahy a sily. Predná noha leva položená na štátnom znaku Slovákov a Čechov mala podľa autora symbolizovať jednotu légii v boji za oba bratské národy. Pred sedemdesiatimi rokmi bol pamätník v takejto podobe nainštalovaný pred budovou Reduty v Bratislave – bronzová socha M. R. Štefánika vysoká 720 cm umiestnená na podstavci vysokom 400 cm, za ňou pylón vysoký 27 m so sochou leva vysokou 350 cm.

Ministerstvo kultúry už viackrát vyjadrilo svoj nesúhlasný názor na umiestnenie sochy pred novostavbou SND v zóne Pribinova. Na rokovaníach podpredsedu vlády SR Dušana Čaploviča v roku 2007 generálny riaditeľ sekcie umenia Martin Sarvaš, opierajúc sa o nesúhlasné stanovisko skúsených odborníkov z oblasti výtvarného umenia odporúčal prehodnotiť konečné rozhodnutie mesta o umiestnení pamätníka, ktorý nekorešponduje s charakterom miesta a vznikajúcej okolitej architektúry.

Generálny riaditeľ sekcie umenia súčasne odporúčal vyžiadať si stanovisko hlavného architekta hlavného mesta Bratislavy Štefana Šlachtu. Ministerstvo kultúry prijalo už viacero nesúhlasných stanovísk k plánovanému umiestneniu sochy i k pôvodnej autorskej koncepcii, ktorá predstavuje Štefánika ako letca a nie ako generála.

**Ministerstvo kultúry Slovenskej republiky, žiaľ, nemalo a nemá kompetenciu zasahovať vo veci konečnej podoby súsošia a jeho umiestnenia. S prihliadnutím na to, že išlo o iniciatívu neštátnej organizácie, ktorá si získala podporu hlavného mesta ako vtedajšieho majiteľa pozemkov, stanovisko MK SR mohlo mať doposiaľ iba charakter odporúčaní.**

2. Odkaz umeleckého diela je vecou jeho interpretácie, preto nejednotvá na Vašu otázku jednoznačná odpoveď. Význam M. R. Štefánika v slovenských dejinách dokumentuje množstvo hodnotných výtvarných, sochárskych a architektonických diel na celom Slovensku, medzi ktorými dominuje impozantná mohyla na Bradle. Postavenie sochy Štefánika v hlavnom meste Slovenska si nepochybne zaslúži podporu štátu i verejnosti.
3. Verejný pamätník významnej osobnosti dejín národa a štátu, má okrem svojej umeleckej a estetickej hodnoty splňať i ďalšiu úlohu – prihovárať sa verejnosti. Takéto dielo by preto malo korešpondovať s miestom a charakterom prostredia a architektúry, do ktorej je umiestnené. Socha Štefánika spolu so sochou leva budú svojim umeleckým stvárnením i svojou veľkosťou zásadným spôsobom dotvárať kolorit miesta, na ktorom budú umiestnené. Novovznikajúce námestie pred Slovenským národným divadlom, charakteristické nielen svojou modernou architektúrou, ale najmä svojim myšlienkovým odkazom, nepovažujem za vhodné na umiestnenie súsošia, ktoré je predovšetkým symbolom česko-slovenskej štátnosti. **Napriek nespochybniteľnému významu osobnosti M. R. Štefánika v dejinách Slovenska, osobne považujem za vhodnejšie doplniť verejný priestor pred Slovenským národným divadlom sochou niektorého z významných slovenských umelcov, ktorá by vzišla z verejnej súťaže.** Avšak s prihliadnutím na skutočnosť, že pozemky pred novostavbou Slovenského národného divadla sú v súčasnosti majetkom súkromnej spoločnosti Ballymore, ktorá po dohode s mestom súhlasila s prenájomom pozemku pre umiestnenie sochy M. R. Štefánika, ani ministerstvo kultúry ani Slovenské národné divadlo ako organizácia v jeho zriaďovateľskej pôsobnosti nemôžu v tejto veci konať a ich stanoviská môžu mať len charakter odporúčaní.

S pozdravom

Na vedomie:

Pavol Paška

Predseda NR SR

Vážená pani

Zdenka Kramplová

poslankyňa NR SR

Nám. A. Dubčeka

812 80 Bratislava